

Lærervejledning

Vores ambition med dette undervisningsmateriale er at gøre emnerne inflation, penge- og valutapolitik vedkommende for elever. Derfor har vi krydret præsentationen af penge- og valutapolitiske problemstillinger med spil, videoer og aktuelle cases.

Materialet skal på en engagerende og sjov måde styrke elevernes forståelse og interesse for emnerne og give et indblik i, hvordan Nationalbanken arbejder for at opretholde et sikkert pengevæsen.

Derudover har vi udarbejdet opgaver af forskellig sværhedsgrad henvendt til elever med forskellige faglige forudsætninger.

Nationalbankens undervisningsmateriale henvender sig til elever på alle samfundsfaglige niveauer på STX, HF, HHX og HTX for fagene samfunds-fag, kultur- og samfunds-faggruppen samt international økonomi.

Materialet er ikke tænkt som en erstatning for de lærebøger, der allerede findes om emnet, men som et supplement til undervisningen. I udarbejdelsen af materialet er der lagt vægt på, at underviserne nemt kan danne sig et overblik og udvælge de dele af materialet og de opgaver, der passer til den enkelte undervisers konkrete behov. Der er også lagt vægt på, at data og statistik er aktuelt, og det er vores ambition så vidt muligt løbende at opdatere tallene.

Brug af undervisningsmateriale

Materialet kan bruges på flere måder. En mulighed er at bruge det sammen med et besøg i Nationalbanken, hvor undervisere kan booke tid til et foredrag.

[Book et klasseforedrag i Nationalbanken her.](#)

En anden mulighed er blot at integrere materialet som en del af undervisningen i samfundsøkonomi. Afhængigt af hvilke undervisningsmaterialer man gør brug af, og hvilken vægt man tildeler de enkelte områder inden for økonomipensum, kan man enten anvende hele materialet eller vælge ud i det ud fra egne prioriteter.

Emner i undervisningsmateriale

Undervisningsmateriale behandler flere emner: Et indledende sæt med en overordnet introduktion til emnet pengepolitik samt sæt, der går i dybden med emnerne inflation samt penge- og fastkurspolitik. Introduktionen er en sammenfatning af sættene om inflation og pengepolitik, og man vil derfor opleve gentagelser, hvis man også bruger de andre sæt. Til de øvrige sæt følger en række forskelligartede analytiske opgaver samt videoer og spil.

Den enkelte underviser kan således udvælge de temaer og opgaver, der passer bedst ind i det aktuelle forløb, hvad enten det er et forløb i grundlæggende samfundsøkonomi eller international økonomi.

Opgaverne

De første opgaver i hvert af de tre dybdegående sæt og i det sammenfattende sæt er multiple choice-opgaver. De er udformet, så de ligger inden for C-niveauets grundpensum, men de kan udmærket bruges på alle tre niveauer i samfundsfag på STX, samfundsfag B og C på HHX samt international økonomi A og B på HHX. Det vil være logisk at benytte opgaverne som en ”tjek på lektien-opgave” eller eventuelt som en ”test” efter en gennemgang af et emne. Besvarelsen af opgaverne kræver grundlæggende viden om pengepolitik.

De øvrige opgaver i hvert af de dybdegående undervisningssæt henvender sig som udgangspunkt til elever på A- og B-niveau. Da der samlet set er tale om et ret omfattende opgavesæt, anbefaler vi, at man udvælger de opgaver, der passer bedst i forhold til det planlagte undervisningsforløb, holdets niveau og problemstillingen i det enkelte undervisningsmodul. Opgaverne er målrettet undervisningen i henholdsvis samfundsfag og international økonomi. Flere af opgaverne kan dog anvendes i begge fag.

Faglige mål

Faglige mål - Samfundsfag

Læreplanen for samfundsfag på HF og STX stiller krav om undervisning i økonomi, herunder grundlæggende forståelse for de økonomiske sammenhænge og økonomisk politik.

I forhold til lærevejledningen for samfundsfag på A-niveau, STX, relaterer teksten og opgaverne sig til flere af de faglige mål, som eleverne skal kunne:

- ”anvende og kombinere viden og kundskaber fra fagets discipliner til at undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger i Danmark og andre lande og diskutere foreliggende og egne løsninger herpå”
- ”undersøge konkrete økonomiske prioriteringsproblemer nationalt, regionalt og globalt og diskutere løsninger herpå”
- ”forklare begivenheder og udviklingstendenser i det internationale system og diskutere Danmarks handlemuligheder i forbindelse hermed”
- ”påvise faglige sammenhænge og udviklingstendenser ved hjælp af foreliggende og egne beregninger, tabeller, diagrammer og modeller med brug af digitale hjælpemidler.”

I forhold til fagets kernestof relaterer materialet sig til følgende punkter under ”økonomi”:

- ”globaliseringens og EU’s betydning for den økonomiske udvikling i Danmark, herunder konkurrenceevne og arbejdsmarkedsforhold”
- ”makroøkonomiske sammenhænge, bæredygtig udvikling, målkonflikter og styring nationalt, regionalt og globalt.”

Faglige mål - HF Kultur- og samfundsfaggruppen og STX Samfundsfag B-niveau

I forhold til HF's kultur- og samfundsfagsgruppe samt STX samfundsfag på B-niveau er materialet relevant for læreplanens kernestof, der kræver, at man arbejder med "det økonomiske kredsløb, økonomiske mål og økonomiske styringsinstrumenter".

Videre på B-niveau på STX, HF og HHX hedder det i læreplanen, at man skal arbejde med: "Globaliseringens og EU's betydning for den økonomiske udvikling i Danmark, herunder konkurrenceevne og arbejdsmarkedsforhold".

I læreplanen for C-niveau på STX, HF og HHX står der under de faglige mål: "At eleverne skal anvende viden, begreber og faglige sammenhænge fra kernestoffet til at forklare og diskutere samfundsmæssige problemer og formidle indholdet i enkle modeller, tabeller og diagrammer med brug af digitale hjælpemidler".

Faglige mål - international økonomi

Læreplanen for international økonomi stiller krav til undervisning i grundlæggende samfundsøkonomiske problemstillinger.

I forhold til læreplanen på både B-niveau og A-niveau relaterer teksterne og opgaverne sig til flere af de faglige mål:

- "identificere, formulere og behandle de samfundsøkonomiske udfordringer, der knytter sig til samfundets økonomiske ubalancer og den økonomiske vækst"
- "anvende samfundsøkonomisk teori, modeller og empiri til undersøgelse af de samfundsøkonomiske udfordringer"
- "udarbejde et samfundsøkonomisk ræsonnement, herunder kunne forklare sammenhænge mellem en række samfundsøkonomiske forhold med udgangspunkt i empiriske data"
- "fortolke og formidle viden om nationale og internationale samfundsøkonomiske forhold"
- "udvælge og anvende relevante matematiske og statistiske redskaber og it-værktøjer."

I forhold til fagets kernestof står materialet også helt centralt.

Bemærkninger vedr. opgaverne til de enkelte sæt

Bemærkninger vedr. opgaverne målrettet samfundsfag

Opgavesættet om inflation

Opgave A giver eleverne lejlighed til at påvise faglige sammenhænge og udviklingstendenser ved hjælp af foreliggende tabeller med brug af digitale hjælpemidler.

Anslået tidsforbrug: ca. 10-15 min.

Opgave B er en opsummerende opgave, der har til formål at skabe overblik over årsager og virkninger i forbindelse med inflation.

Anslået tidsforbrug: 10 min.

Opgave C har til formål at konkretisere betydningen af inflation i forhold til unges indkomst og livssituation. Kolonnerne 4-6 formuleres sprogligt, mens kolonne 3 og 4 er beregninger.
Anslået tidsforbrug: 1 time.

Opgave D giver mulighed for at undersøge konkrete økonomiske problemer nationalt og globalt samt at diskutere løsninger herpå. Der stilles krav om, at eleverne har kendskab til grundlæggende økonomisk teori.
Anslået tidsforbrug: ca. 20 min.

Opgavesættet om pengepolitik i Danmark

Opgave A fokuserer på den grundlæggende forståelse af årsag og virkning bag Nationalbankens rentepolitik.
Anslået tidsforbrug: 15 min.

Opgave B har til formål at bidrage til forståelse af konsekvenserne af valutapolitiske reguleringer.
Anslået tidsforbrug: ca. 15-20 min.

Opgave C lægger op til, at eleverne udarbejder et kort elektronisk nyhedsindslag ud fra et arbejde med en samfundsfaglig relevant hjemmeside (Nationalbankens hjemmeside) og på grundlag af en fokuseret søgestrategi.
Anslået tidsforbrug: 45-60 min.

Opgave D har til formål at påpege de afgrænsede rammer for den danske pengepolitik's målsætninger.
Anslået tidsforbrug: 5-10 min.

Opgave E har fokus på, at eleverne i et rollespil selv skal debattere konsekvenser af forskellige pengepolitiske strategier (fast eller flydende valutakurs).
Anslået tidsforbrug: ca. 45 min.

Bemærkninger vedr. opgaverne målrettet International økonomi

Opgavesættet om inflation

Opgave A og B skal sikre, at eleverne viser en grundlæggende forståelse for inflationsbegrebet. Endvidere skal de udvælge centrale statistiske informationer fra Nationalbankens og Danmarks Statistiks hjemmesider og sammenholde dette med informationerne i artiklen til opgave B.
Anslået tidsforbrug: Opgave A: 20-25 min. Opgave B: 15-20 min.

Opgave C. Ved hjælp af "prisberegneren" hos Danmarks Statistik kan eleverne få en forståelse for den historiske udvikling i inflationen i Danmark.
Anslået tidsforbrug: 15 min.

Opgave D. ECB spillet "Inflation Island" kræver noget forberedelse fra lærerens side for at sikre, at eleverne relativt enkelt kan tilgå spillet. Spillet har flere faciliteter, men i den konkrete opgave skal eleverne vise forståelse for inflationens konsekvenser for forskellige grupper i samfundet.
Anslået tidsforbrug: I den stillede opgave skal der afsættes 45 min., men der er mulighed for at inddrage andre elementer af spillet, hvilket naturligvis vil kræve mere tid.

Opgave E. Her er OECD's hjemmeside i fokus. Her får eleverne en forståelse for inflationsudviklingen i forskellige lande set i et historisk perspektiv. Der er naturligvis god mulighed for at vælge andre lande. Det er vigtigt, at læreren er fortrolig med OECD's hjemmeside, inden eleverne slippes løs.
Anslået tidsforbrug: 45 min.

Opgavesættet om pengepolitik i Danmark

Opgave A. Eleverne skal vise forståelse for Nationalbankens forskellige rentesatser.
Anslået tidsforbrug: 5-10 min.

Opgave B. Her er elevernes valutaforståelse i fokus.
Anslået tidsforbrug: 5-10 min.

Opgave C. Her skal eleverne arbejde med forskellen på faste og flydende valutakurser og præsentere dette for andre elever.
Anslået tidsforbrug: 45 min.

Opgave D. Eleverne skal vise forståelse for Nationalbankens valutainterventioner i 2008 og 2015 på basis af Nationalbankens hjemmeside og dette undervisningsmateriale.
Anslået tidsforbrug: 20 min.

Opgave E. Fokus i denne opgave er Sverige og Danmark med henholdsvis flydende og faste valutakurser. Eleverne skal dels finde oplysninger om og vise forståelse for kursudviklingen, dels vise forståelse for konsekvenserne af valg af valutakurssystem.
Anslået tidsforbrug: 20 min.

Opgave F. Denne opgave tager udgangspunkt i spekulationen mod kronen omkring afstemningen om Maastrichttraktaten i 1992/93. Der skal være fokus på Nationalbankens håndtering af denne spekulation mod kronen.
Anslået tidsforbrug: 20 min.

Relevant lærebogsmateriale

Lærebogsmateriale - STX Samfundsfag og HF Kultur- og samfundsfaggruppen

Følgende lærebogsmateriale er relevant som supplement til Nationalbankens undervisningsmateriale:

Til A-niveau

- Henrik Kureer, ØkonomiNU - en grundbog til samfundsøkonomi, *Systime*, udgave 1 2011 s.119-156 (Pengepolitik og Valutapolitik).
- Lene N. Andersen og Jacob S. Skött, Økonomibogen, *Columbus*, udgave 1 2016 s.123-144 (Økonomisk politik).

Til B-niveau

- Victor Bjørnstrup, Tobias Matthiesen og Oliver Boserup Skov, Samf på B, *Columbus*, 2016, tema 7 (Økonomi).

Til C-niveau

- Peter Brøndum og Thor Banke Hansen, Luk samfundet op, *Columbus*, 3. udgave, 2017, kapitel 8 (Økonomi).

Lærebogsmateriale - HHX International økonomi

Følgende lærebogsmateriale er relevant som supplement til Nationalbankens undervisningsmateriale:

Til A-niveau

- Henrik Kureer, International økonomi A-niveau, *Systime*, 3. udgave 2015 og 4. udgave 2018, kapitel 10 (Valuta), kapitel 11 (Den finansielle sektor), kapitel 12 (Pengepolitik), kapitel 13.1 (Valutapolitik) samt kapitel 16 (Inflation).
- Jacob Graves Sørensen, International økonomi - grundbog til A-niveau 1+2, *Columbus*, 1. udgave 2018.

Til B-niveau

- Henrik Kureer, International økonomi B-niveau, *Systime*, 3. udgave 2015 og 4. udgave 2018, kapitel 11 (Valuta), kapitel 12 (Den finansielle sektor), kapitel 13 (Pengepolitik), kapitel 14 (Valutapolitik) samt kapitel 18 (Inflation).
- Jacob Graves Sørensen, International økonomi - grundbog til B-niveau, *Columbus*, 1. udgave 2018.

Til C-niveau

- Mads Beyer, Claus Lasse Frederiksen og Henrik Kureer, Samfunds-fag C, *Systime*, 4. udgave 2017, kapitel 13 (Økonomiske grundbegreber) og kapitel 14 (Økonomisk politik).